

Català, un via crucis europeu

El memoràndum de llengües que el Govern espanyol ha proposat a la resta de governs de la UE no és la primera iniciativa per provar de dur el català a Europa. Abans hi va haver l'informe Reading i les campanyes de La Crida a la Solidaritat, entre altres (pocs) intents. Aleshores com abans, pel camí dels PPCC a Estrasburg, sempre es perd alguna cosa, intencionadament o no.

El passat 13 de desembre el Govern espanyol va presentar un memoràndum als seus homòlegs europeus. Apartada l'estratègia de col·locar el català al tractat constitucional de la UE, el memoràndum fa referència al reglament lingüístic de la UE, un text de 1958 que marca els usos i les llengües de la UE i que s'ha anat modificant al llarg dels anys i de les successives ampliacions.

En concret el memoràndum demana que la resta de governs aprovin que el català (i el basc i el gallec) siguin oficials però no com la resta de llengües oficials, sinó només perquè els ciutadans s'adrecin a les institucions de la UE i en rebin resposta en aquesta llengua i perquè es puguin fer intervencions en català a les sessions plenàries del Parlament europeu, Comitè de Regions i, ocasionalment al Consell, comunicant-ho amb set dies hàbils i sense possibilitat de rebre la resposta traduïda al català. A més, també es vol que es tradueixin els textos legals adoptats per codecisió entre Europarlament i Consell, tot i que accepta que si hi ha discrepància prevaldrà el text publicat en una de les vint llengües ja oficials ara. El Govern espanyol també diu en el memoràndum que ell assumirà els costos i que entén que aprovar aquesta declaració significaria que les llengües citades entressin al Programa Lingua de promoció a les llengües.

El Govern espanyol també ha volgut destacar que la polèmica sobre la unitat de la llengua quedava tancada amb la frase usada en el memoràndum per parlar del català (vegeu p. 23-25).

Però perquè tot això s'apliqui caldria que els 25 estats membres de la UE ho aprovin per unanimitat. El secretari d'Estat d'Assumptes Europeus, Alberto Navarro, està convençut que el text s'aprovarà sencer abans de l'estiu. Però diverses fonts diplomàtiques ho posen en dubte, ja que en els propers sis mesos Luxemburg exerceix la presidència de la UE, i el tema lingüístic pot generar reticències si tenim en compte que el luxemburguès no és una llengua plenament oficial.

Podrien passar el tema a la següent presidència, que és la britànica. En principi, és més favorable, ja que mai no s'ha manifestat contrària a les aspiracions del reconeixement del català. És més, podria adjuntar-hi un reconeixement més alt per a l'irlandès, com a gest per a Irlanda del Nord. Veurem si aleshores, els gal·lesos, que miren fixament el camí que va fent el català, demanen el mateix, i com respon Blair.

També podria passar que s'aprovés el memoràndum però retallat, que ja se sap que les negociacions europees són això, negociacions, i més si hi ha la unanimitat pel mig.

El camí és llarg, doncs. A això s'hi afegirà un altre possible moment de negociació, el 2007, quan es tornarà a obrir el tractat constitucional per incloure-hi el romanès i el búlgar, cosa que seria una bona oportunitat per provar de ficar-hi també el català.

Cirici i La Crida. Les peticions per al reconeixement europeu del català vénen de lluny. Un dels primers a Europa fou el diputat socialista Alexandre Cirici,

DOMÈNEC JUVERT

La Crida feu diverses mobilitzacions a Estrasburg als anys vuitanta per reclamar un reconeixement de les nacions sense estat i de l'oficialització del català.

PARLAMENT EUROPEU

Viviane Reding fou l'autora de l'informa votat a l'Europarlament el 1990.

designat pel Govern espanyol al Consell d'Europa (institució europea amb més països però molt menys forta que la UE, i de la qual depèn el Tribunal de Drets Humans d'Estrasburg). Cirici presentà en aquest fòrum el 1981 una iniciativa pel català, però no li feren cas fins que el 1984 li encarregaren de fer la Carta de les Llengües minoritàries d'Europa. Al costat de Cirici hi havia Lluís Maria de

Puig, i hi van col·laborar Alfons Cucó i Modest Prats. La Carta no s'aprovà fins el 1988, i encara a la baixa del que volien els seus impulsors.

Ja a la UE, al Parlament Europeu als anys vuitanta hi va haver diverses iniciatives d'eurodiputats per reclamar amb més o menys intensitat el reconeixement del català. Hi destacaren especialment les que féu Xavier Rubert de

Ventós. De fet, ell fou el primer a parlar en català a l'Eurocambra el 1987.

Però qui realment va empènyer perquè la classe política es mobilitzés va ser el text associatiu, especialment La Crida a la Solidaritat, que organitzà diverses anades (amb manifestació inclosa) a Estrasburg els anys 1982, 1984, 1985 i 1987.

Precisament el 13 d'octubre de 1987 una delegació de La Crida va lliurar 100.000 signatures de ciutadans i entitats dels Països Catalans a l'aleshores president del Parlament Europeu, Henry Plumb, demanant l'oficialitat del català. Per a la història petita quedarà saber que entre les moltes personalitats del país que van signar hi havia Narcís Serra i Garrigues Walker, i entre els que no ho van fer Aina Moll, Maria Aurèlia Capmany i Miquel Roca.

D'aquesta pressió en sortí després senyals resolucions en la mateixa línia del Parlament de les Illes Balears (11-11-87, majoria) i del Parlament de Catalunya (10-2-88, unanimitat). Només les Corts Valencianes, aleshores en mans del PSPV, no feren res.

Aquestes propostes arribaren a la Comissió de Peticions de l'Europarlament, presidida per Viviane Reding, que havia de fer un informe per dur-lo a votació. Abans de fer res, però, demanà l'opinió sobre el tema a les comissions de Cultura i Jurídica de l'Eurocambra. De la primera s'encarregà Xavier Rubert de Ventós i de la segona el liberal Georges Donnez, amb l'ajut de Carles Gasòliba. Rubert presentà el seu informe l'abril de 1989, on demanava la traducció dels tractats, l'ús del català en la informació pública i en les oficines de la CE a Barcelona, la inclusió del català en programes d'ajut a les llengües, l'ús del català en determinats plens del Parlament Europeu, en els actes simbòlics o especialment simbòlics per Catalunya, i en els actes i reunions de la CE a Catalunya "i eventualment en aquells territoris on sigui llengua oficial en la legislació d'un estat membre". En aquella tasca Rubert es va trobar l'oposició dels liberals, que volien excloure el català del Programa Lingua, i també amb el pessimisme de l'aleshores president de la Generalitat, Jordi Pujol.

Poc després es presentà l'informe Donnez, que també donava la raó a les demandes dels parlaments del Principat i les Illes. Però les eleccions europees d'aquell any van enterbolir-ho tot i es trencà el precari consens que s'havia aconseguit. Els uns criticant que trigués tant l'informe Donnez i els altres assegurant que la ciutadania volia abans el català al Senat que a Europa. Tornà a sortir La Crida per demanar recompondre la unitat, i finalment s'acordà que per l'informe que aleshores havia de fer Reding l'acompanyés Gasòliba (CiU), Antoni Gutiérrez Díaz (IC) i Ana Maria Miranda (també del PSC com Rubert, però ben allunyada dels postulats d'aquest)

Junts van fer el que es conegué com Informe Reding, que dugué a una resolució que s'aprovà al Parlament Europeu l'11 de desembre de 1990, i que des d'aleshores ha quedat com una recomanació sense cap efecte d'obligatorietat.

Dos bascos i un andalús defensant el català. De tot el que havia provocat l'informe Reding en quedà una versió reduïda: traduir els tractats, l'ús del català en informació pública i oficines al Principat i Illes i inclusió als programes d'ajuda a les llengües. Pel camí havia caigut l'oficialitat, així com la menció que la llengua es parlava a la resta dels Països Catalans.

La Crida i ERC van voler ampliar el text, però es toparen amb l'oposició rotunda dels autors de l'informe. Només van presentar esmenes d'ERC i la Crida (que van ser rebutjades) els eurodiputats bascos Karmelo Landa i Juan Mari Banderés i l'andalusista Diego de Los Santos. Els tres únics eurodiputats que durant la sessió van esmentar, d'una manera o altra, que el català també es parlava al País Valencià, Catalunya Nord, la Franja, Andorra i l'Alguer. Cosa que no feren ni Gutiérrez, ni Gasòliba, ni Verde Aldea (PSC), ni Joan Colom (PSC), ni Miranda, ni Concepció Ferrer (UDC), que rebutjaren totes les esmenes. Cap d'aquests eurodiputats tampoc va esmentar La Crida com a motor d'aquella mobilització popular. Rubert de Ventós fou l'únic eurodiputat català que s'absentingué en algunes de les esmenes i criticà el text per "limitat".

Avui l'únic text legal de la UE que empra el mot "català" és l'acord de cooperació amb Andorra

Joan Puigcercós (ERC) demanà a Zapatero, en la seva investidura com a president del Govern espanyol, un compromís per col·locar el català en el tractat constitucional europeu.

Val a dir que tot i que la resolució aprovada fou una recomanació, ha tingut efectes en l'ús del català en les oficines del Parlament i la Comissió Europea a Barcelona, i les seves comunicacions i publicacions, a més del suport per a que la UE edités en català, però sense validesa jurídica, els tractats fonamentals.

Des d'aleshores fins al memoràndum hi ha hagut poca cosa. Tan sols un episodi curiós el 1994, quan en votar-se l'informe Killilea sobre llengües minoritàries, l'eurodiputat d'ERC Heribert Barrera advertí que en un annex de l'infor-

me amb la llista de llengües, del català i valencià no diu que siguin diferents però apareixen separats, tot i que al primer se li atribueix, per exemple, l'espai geogràfic i les televisions dels Països Catalans. L'autor de l'informe assegurarà a EL TEMPS que algú havia manipulat el text, ja que ell havia escrit que el valencià era una variant dialectal del català. No cal dir que la premsa anticatalana de València aprofità l'anècdota, tot i que el Parlament només aprovà una resolució genèrica, no la llista de llengües.

L'altre episodi sobre el tema que també s'esdevingué a principis dels anys noranta va ser l'intent del Govern de la Generalitat de Catalunya de demanar que el català fos inclòs al Programa Lingua, cosa a la qual l'aleshores ministre d'Educació, Javier Solana, s'hi va oposar.

Finalment res es va tornar a moure fins que l'16 d'abril de 2004 José Luis Rodríguez Zapatero necessità els vots d'ERC per a la investidura, i entre altres coses, es comprometé amb el que li demanaren els republicans: incloure el català a la llista de llengües del tractat constitucional, que aleshores es tornava a obrir per resoldre els darrers detalls pendents (vegeu EL TEMPS, núm. 1.049). Però no va ser així, el Govern espanyol presentà altres formules per tocar el tema, que alhora van ser reduïdes per la presidència irlandesa de la UE, sense que Zapatero reaccionés com ho havia fet en altres qüestions.

Avui el català no figura a la Constitució i de fet l'únic text legal de la UE que empra el mot "català" és l'acord internacional de cooperació entre la UE i Andorra, signat el passat 16 de novembre. L'únic que té versió catalana oficial i que preveu accions per promoure la llengua. A més, aquesta setmana acorden un calendari per poder fer euros andorrans, que el cap de Govern del Principat té molt d'interès que hi figuri algun text en català. Al voluntarisme de seguir unes recomanacions, i mentre no hi ha memoràndums ni oficialitzacions plenes, s'hi ha afegit ara la via andorrana, és a dir, la de l'estat amb voluntat, que ací i arreu continua essent la més ràpida.

Oriol Cortacans